

Póland — ein tjóð í Europa

IV og seinasti partur

Kirkjan og fólkið standa saman

Í Pólandi er tann stærsti parturinn af fólkinum katólikkar. Eg heyrði eitt tal upp í 90% af fólkinum. Kirkjan hefur til stórt vald í hesum landinum. Kirkjan hefur í öldir vart seg imóti ti russískt-ortodoksu kirkjunni eystanfyri, og ti evangelisku kirkjunni vestanfyri. Tey tjóðskaparligu landamörkin hava ti oftast verið tey somu sum tey atrunaðarligu.

Og innanlands hefur tað øll árin, tann kommunistiska skipanin hefur sitið við ræðið, verið spenningur imillum tað politiska valdið og kirkjuna. Men undir teimum ymisku samanbrestunum

Lech Walesa her saman við einum biskuppi. Kirkjan hefur nógv at siga, ta talan er um at fremja demokratiseringina í Pólandi

imillum tað politiska valdið og fólkið, hvur kirkjan altið staðið saman við fólkinum. Hetta er ein atvoldin til tað neyva sambandið, sum er imillum kirkjuna og fólkið í dag. Í 1984 varð presturin Jerzy Popieluszko, sum var ein av talsmonnunum hjá m.a. Solidaritet, myrdur av nokrum politistum. Hetta skapti mikla ósøing í fólkinum. Seinni eru teir seku vorðnir sektaðir og reysaðir fyri hesa gerð.

Eisini er tað vert at

leggja til merkis, at tann núverandi pávin, Johannes Paul II, upprunaliga var erkbiskupur í Krakow, inntil hann í 1978 varð valdur til páva. Tann fyrsti ikki-italski biskupurin síðani 1522.

Páskahaldið

Tá ið hetta var ein páskatúrur, eg gjordi til Pólands, fekk eg eina mynd av hvussu ið hetta hátíðarhaldið fór fram. Nú buði eg hjá einari familju, ið hevði bústað stutt utanfyri Szczecin.

Skrísdag og Langa friggjadag fóru folk í kirkju. Inni í ti kirkjuni (domkirkjuni) í Szczecin, ið eg saman við vortfamiljuni vitjaði, var gudstænasta. Fólk komu og fóru sum tey vildu, meðan presturin prædikaði. Aftan á prædikuna fór presturin út imillum áhoyrararnar og sletti vatn við einum litlum kosti útyvir teir. Meðan páskaboðskapurin varð boðaður, fóru tað onnur, sum skrífstaðu. Hetta gjordu tey meðan tey lógu á knæ frammanfyri einum litlum buri. Onnur fóru yvir til eina træmynd av Kristusi, har tey boðu. Eisini hetta gjordu tey meðan tey lógu á knæ. Ein hátíðardalur valdaði.

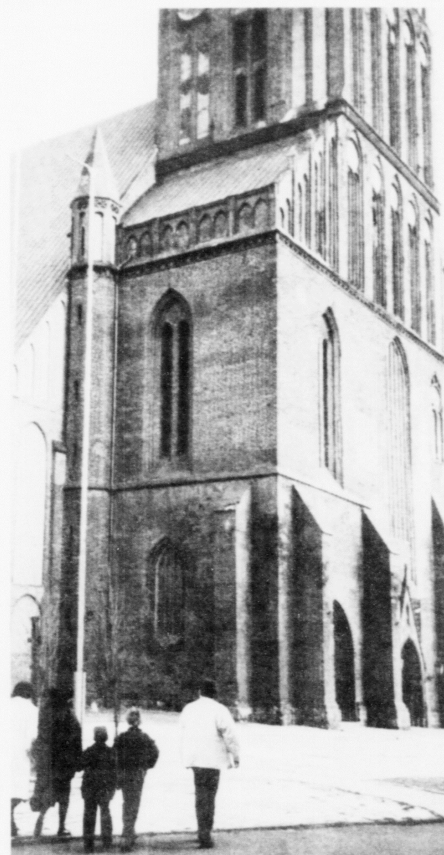
Páskadag bjóðaðu vortfólk mini, sum tað er gamal siður har niðri, vinum og kenningum til dagurð. Byrjað var kl. 10 um morgunin við góðum mati

og drekka. Vit fóru eini tiggju fólk ialt. Stóðugt fleiri og ymiskir rættir komu inn á borðið. Og til matin fingi vit kaffi, te, øl og vodka, soleiðis sum siður er. Vit sótu við hetta borðhaldið í goðar tiggju timar. Ongantið havi eg etið so nógv í minum lívi. Ein av vinmonnum mínum, sum var við har niðri, ein svii, orkaði eftir ein goðan tíma ikki at eta meira. Eg fortaldi honum so, at um hann ikki at nakað, so fornermaði hann tey, ti at hetta var ein hátíðarløta, sum tey høvdu brúkt nógvur dagar til at fyrireika. Hann royndi so tað, hann kundi, og hann helt eisini út allar tiggju timarnar.

Nú er tað so, at tá ið pólakkar drekka vodka, so tóma teir í botn. Hetta sá vit beinanvegin, at tað fór ikki at ganga. Vit snyttu so inn imillum, og tað gjordi, at tá ið avtornaði, sótu vit einsamallir eftir við borðið. Øll hini, kvinnur og menn, høvdu lagt seg at sova runt um í húsinum. Vit høvdu ta tómt goðar tiggju floskur av pólskum vodka saman við øllum hinum.

Undir borðhaldinum fóru røður hildnar, sum tað eisini er siður. Eg reisti meg eisini upp og segði okkurt á føroyskum. Um tey skiltu tað ella ei, tey klappaðu dúgliga aftan á.

Næsta dag, annan

páskamorgun, var tað siður, at børnini frá tíðliga á morgni kring alt landið, runnu runt og oystu vatn á fólk. Mest upp á onnur børn, men nokur av teimum vaksnu vórðu eisini rakt. Fyri ikki at fáa karm, leigaðu vit ein hyravn, hvørja ferð vit skuldu onkustaðni. Hesin levnaður endaði tó um middagsleitið, og so var friður aftur.

Eitt blítt fólk

Pólandingar eru eitt ógvuliga blítt fólk. Onki er óført fyri at tú skal føla teg vælkomnan. Men tann ólúkkur figgjastóðan hevur gjørt, at fólk gera næstan alt fyri at fáa hendur á vesturlenskum peningi. Tað er ti ikki heilt vandaleyst at ferðast har niðri. Serstakliga um tú ert einsamallur. Hetta serstakliga í teimum bynum, sum liggja upp imóti Eystursjónum, har ein hopur av ferðafólki kemur. Men ansar tú tær og ert í ferðalagi við øðrum, er einki at vera bangin fyri.

Hvat kanst tú keypa?

Tað er ikki nógv at velja imillum at keypa í teimum pólsku forrætningunum. Men krystall, skinnvørur og útskornar vørur eru at fáa, og prisurin er ógvuliga sámuligur. Ein skinnjakki kostar t.d. um goðar 300 kr. Men tað er ikki alt,

tú hevur løyvi at taka við tær út úr landinum. Hetta eigur tú ti at kanna aðrenn keypt verður.

Onnur ítriv

Av øðrum ítrivum enn teimum, eg havi nevnt í teimum fyrru greinunum, kann eg nevna, at Poland hevur baðistrendur upp imóti Eystursjónum, sum verða nógv vitjaðar um summarið. Eisini skipa teir fyri ferðum til søgulig og spennandi stöð, ið liggja uttanfyri býrnar. Hevur tú hug at fara á jakt, skipa teir fyri villsvinajaktum í teimum nógvu skógunum, teir hava. A einum slíkum turi skuldi eg royna meg imóti hesum óðjorum, men so skjótt sum eitt av teimum kom í skotmála, kleiv eg upp í tað fyrsta træið, aðrenn beistið setti tókutenninar í meg. Tú kanst eisini veiða meira friðarlig djór sum dýr ella rev, um tú ert sami ræðskitur sum eg.

Tað var ikki ætlanin, at henda greinarøðin skuldi gerast so long. Men tú verður bitin av hesum landinum, fólkinum og søgu tess. Eg kundi hildið fram og fram, men fari tó at enda her.

Bjarki Højgaard

